

seu succedani *l* en les tres cites antigues (*Toðde*, *Touze*, *Teuze*) i en totes les posteriors (*Tolse* etc. des del S. XVI); i grup (*b*), amb *-b-* medial (en quatre dels Ss. X-XII, que podem reduir a una forma comuna *Tubice/Tubize* (i potser *Tubide*: nota 4). Hi ha una considerable contradicció entre el grup (*a*) i el (*b*).

Ara bé, crec que la semblança amb el nom de *Tolleuda* ens pot guiar; majorment perquè, en tots dos casos, som en un camí d'importància que corre ribera amunt d'un curs d'aigua: ací la Valira, allà la «rasa» de *Tolleuda-Ventolra*. Ja que *Tolleuda* ve de TULLÓ-BIDE 'camí al llarg dels tolls', ací serà TÚLLOBIDE, diferent només per l'accentuació: la caiguda de les vocals internes posttòniques dugué primar a *Tólbede*, *-beze*; després, caient també l'altra, *Tolbze*, en fi reduït a *Tolze*. Les mencions (*b*) conserven encara la *ŭ* etimològica, que ja apareix com *o* en les altres; entre aquestes, en unes la *-L-* ha desaparegut, potser vocalitzada i fosa amb la *u-*; i en les restants ha quedat com *l*, o vocalitzada en *g*, totes dues coses corrents davant *b* o *d*. En fi, també seria comprensible que el grup massa complex *olbð* es reduís des d'antic en un sentit o l'altre.

En la doble accentuació TÚLLOBIDE/TULLÓBIDE tenim, com ja hem vist a *Currolda* (supra), el resultat del caràcter fluctuant de l'accentuació en els polisíl·labs bascos, que avui ha conduït als trivials duplicats *Iturbide/Itúrside*, *Muxika/Múxika* etc.; o bé a la falta completa de tot accent tònic que es té per pròpia del basc modern normal; per més que les recerques de Mitxelena hagin comprovat que l'accentuació tònica, supervivent en alguns dialectes, també era antiga.

I a l'estudi (*Fo. Li. Va.* XII-XIII, 300 ss.) de la Top. dels dialectes basco-francesos, vaig comprovar com antigues aquestes duplicacions accentuals: amb casos d'accent sobreesdrúixol o proparoxíton, alternant amb els paroxítons. *Altzumarrate* al costat de *Mantzubárrate* que han acabat sumant-se com *Masparráute* (*l. c.*, p. 305), *Pícorola* avui *Pícorla* (306), *Milóregi-régi* (310); i tota la caterva dels NLL navarresos com *Makírriain(e)*, que aplego a la p. 307.

¹ Encara que posi *Galenda* tots 5 cops, és err. evident, sovint repetida en aquest ms., copiat força acuradament però per un escriba foraster al país. La mateixa err. en el *DAG*, però no en *Madoz* etc.

² D'on el nom del fr. *Toul* i el de *Tulle*, ciutats de França, *Btr. z. Nfg.*, 1973, p. 199; no he comprovat si és antic un NL *Tulla* que hom cita a Irlanda. En tot cas *tull-* 'forat', 'lloc balnat' és comú a l'irl. i el britònic. Noms gàllics emparentats en *Whamough*, *Dial. A. Gaul.*, p. 27. — ³ Hibridisme? No es pot dir: recordem què era el celtibèric, i fins a quin punt els límits entre cèltic, celtibèric, sorotàptic i ibèric resten encara flonjos. — ⁴ És còpia d'un original perdut. Sobre això argumenta Baraut, p. 24 (temo que aquí intervingueren disputes jurisdiccionals que no són de la nostra competència ni d'interès lingüístic o filològic). El filòleg sí que ha de recusar la incògrua llicó «aput de» precedint el mot *Tubine*, i té dret a emetre la sospita que l'original portés aquest *Tubine* esmenat mitjançant un

de, correcció superposada, que el copista o Baraut han posat fora de lloc ficant-hi aquest *de* absurd.

Gallicant, V. *Galligants*

GALLIFA

Poble de l'Alt Vallès occidental, a una vintena de k. de Sabadell, dret a Castellterçol, al peu de l'encingle-rada muntanya de Sant Sadurní.

PRON.: *gəliʃə*, a Castell i a Olesa, Casac. 1920; en el poble mateix, 1923.

MENCIONS ANT. 1046: Cast<ri> *Galifa* (BABL VII, 497); 1049: *Kastrum Galipba* (citat junt amb *Sallallacera* i *Togores*: BABL VII, 498); 1169: «montanae castri de *Galifa*» (Mas, *N. H. Bna.* XIII, 1), on, veiem ja citada la muntanya de Sant Sadurní, sospitant que potser el *castrum*, era en aquell cim ja inexpugnable per la naturalesa; 1193: *Gallifa* (Kehr, *Papsturk*, p. 543); 1349: *Castell de Galifa* (CoDoACA XII, 11); 1370: *Gualifa* consta com afr. N. de la vegueria de Bna. (a l'E. de Montserrat i del Coll de Brau, ZRPh. XIII, 99).

En les mencions següents, on no tinc context a la vista, és probable, però, que en part, es tracti del mateix lloc; i del (2) en les altres. 999: *Gallifa* (Cart. St. Cugat I, p. 290); 1120: *Galiffa* (Cart. id. III, 46); 1138: «ipsam domum de *Galifa*» (id. id., p. 18); 1139: *Galifa* (3 cops) (id., p. 122); 1162 i 1202: «domum quam voc. *Galifa*, domum de *Galiffa*» (Cart. id. III, 210 i 363); 1147, 1153, 1162: *Galifa* (Cart. S. C. III, 151, 170, 211); 1192: BABL II, 458.

En efecte, hi hagué diversos

HOMÒNIMS. (2) Paratge antic, dins l'actual casc urbà de Barcelona, vora la muralla O. de la Barcelona comtal, on tingueren una «domus» els Templers. 1134: «in muris civitatis Barchinone, ad occidentalem plagam, ipsas scilicet quas vocant de *Galifa*, prope chastrum de *Regumir*» [avui *Regomir*, al peu E. de la Catedral] (Albon, *Temple*, p. 62; MiretS., *Templ.*, p. 25). També, probablement els docs. de 1138, 1162 i 1202 del paràgraf anterior.

(3) *Gallifa* veïnat, te. Mont-ras, Baix Emp. (4) Id., oït *gəliʃə*, mas ant., prop del poble de St. Boi de Lluçanès (1927). (5) Quadra de *Galifa*, 1359, a la vegueria de Vilafranca (CoDoACA XII, 53): en temps de Madoz formava mun. amb la quadra de *Rocacrespa*, i avui està agr. al te. de Cubelles. (6) Dos coneguts barons que devien venir del castell de *Gallifa* (1): Pere de *Galifa* (Cart. St. Cugat III, 62); 1313: Bertran *Gallifa*, cavaller d'honor, de la infanta Isabel, filla de Jaume II, quan va a casar-se a Austria (Finke, *Acta Ar.* II, 349).

ETIM. Del NP aràbic *ḡaliʃa*, mot idèntic amb *ḡaliʃa* 'emperador sarraí', que adaptem en la forma *caliʃa*: amb aquest valor usa *galifa* Lluïl (Blanchquerna, NCl. II, 153.10); i *Gallifa* id. en l'humanista aragonès Fz. de Heredia, S. XIV (*Flor de las Historias de Orient*, p. 166 i passim). Aquí tenim, doncs, un cas del tracta-